

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“УКРАЇНСЬКА ЕТНОГРАФІЯ”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри українознавства *К. М. Соколовською*

Затверджено на засіданні кафедри українознавства
(протокол № 1 від 27.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Соколовська К. М. Навчальна програма дисципліни “Українська етнографія” (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2008. – 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Українська етнографія”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність вивчення дисципліни “Українська етнографія” полягає у необхідності глибокого вивчення національних коренів українського народу, його унікальних і неповторних традицій, звичаїв та обрядів, що розвивалися й вдосконалювалися упродовж багатьох віків.

Мета — розкрити історичні етапи становлення і розвитку українського етносу, його антропологічні та лінгвістичні ознаки на основі історіографії, архівних, музейних та інформаційних джерел.

Завдання:

- схарактеризувати духовну та матеріальну культуру українців;
- визначити автохтонність українського етносу, регіональні особливості;
- прослідкувати тенденції відродження світоглядних знань та вірувань, фольклору, мистецтва, ремесел прадавніх українців;
- проаналізувати на прикладах усної народної творчості національні корені українців як окремо сформованого загальнопланетарного явища.

Для поглибленого вивчення різнобічних сторін життя та побуту українців, викладання дисципліни “Українська етнографія” передбачає використання методологічного синтезу, що ґрунтується на принципі історизму і складається з поєднання аналітичного, описового і порівняльного методів.

Вивчення історичного минулого, етапів розвитку української нації сприятиме патріотичному вихованню молоді в дусі відданості національним принципам українського народу, захисту його вікових культурних надбань.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“УКРАЇНСЬКА ЕТНОГРАФІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
	Змістовий модуль I. Основні поняття етнографії				
1	Вступ				
2	Народ, етнос, нація	2	2		
3	Етногенез слов'янських народів	2			4
4	Історія етнографічної науки у світі та в Україні	2	2		
5	Найдавніші поселення на теренах України	2	2		
	Змістовий модуль II. Етногенез українського народу				
6	Традиційні заняття населення	2		2	4
7	Матеріальна культура українців	2	2		
8	Громада і родина. Громадський і сімейний побут	2	2		4
9	Етнографічні території	2			4
	Змістовий модуль III. Історико-етнографічне районування				
10	Українська декоративно-ужиткова творчість	2			
11	Національні групи і меншини	2	2		
12	Відродження традицій української духовності	2	2		
Разом годин: 54		22	14	2	16

ЗМІСТ
дисципліни
“УКРАЇНСЬКА ЕТНОГРАФІЯ”

Змістовий модуль I. Основні поняття етнографії

Вступ

Предмет і завдання курсу. Походження науки етнології, її своєрідність. Методи етнології. Місце української етнографії в системі гуманітарних наук. Складові науки етнології. Зв'язок етнології з іншими науками. Джерела етнографії, її зв'язок із суміжними дисциплінами. Понятійний апарат. Термінологія. Музейні зібрання. Писемні джерела.

Тема 1. Народ, етнос, нація

Характеристика етносів за мовними, культурними і релігійними особливостями. Історичні типи етносів на теренах України: рід, плем'я, народність, нація. Стадії розвитку етносів. Етнічне розселення народів. Етнічні міграції. Причини міграції населення. Етнічні демографічні процеси у ХХ – на початку ХХІ ст. Чисельність населення України.

Література [9; 20; 21; 27; 34; 43; 49; 55; 59; 60]

Тема 2. Етногенез слов'янських народів

Етнічний та антропологічний склад народів. Етнолінгвістична класифікація слов'янських народів. Мовні групи: романська, германська, слов'янська, грецька, кельтська, албанська, індоарійська, вірменська, іранська, балтійська. Особливості традиційно-побутової культури слов'янських народів. Форми поселення, одяг, національна кухня. Типи поселення. Етнічні процеси в сучасній Європі. Етнічна багатоманітність. Етнічні взаємини.

Література [20; 27; 34; 49; 59]

Тема 3. Історія етнографічної науки у світі та в Україні

Період нагромадження етнографічних знань. Становлення етнографії як науки. Школи й напрями в етнології наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Етнографія в Україні. Становлення і розвиток української етнографії. Матеріали етнографічних експедицій українсь-

ких науковців-етнографів Ф. Вовка, В. Хвойка, П. Чубинського, В. Гнатюка, І. Франка, В. Шухевича.

Література [55; 59; 60; 67; 68]

Тема 4. Найдавніші поселення на теренах України

Етнічна історія корінного народу на теренах сучасної України. Витоки українського етносу. Аратта-Україна. Скіфи. Сармати. Анти. Антія-Україна. Руські племена: дуліби, поляни, древляни, тиверці, білі хорвати. Найважливіші ознаки українського етносу. Союз племен під назвою Русь (VIII ст.). Київська Русь (IX–XII ст.). Особливості давньоруської держави в період феодальної роздробленості. Держави-князівства: Київське, Чернігівське, Переяславське, Турово-Пінське, Володимир-Волинське та Галицьке. Галицько-Волинська держава та населення племенами дулібів, бужан, волинян, тиверців і білих хорватів. Литовсько-Руське князівство. Етнічний склад. Колонізація українських земель поляками. Доба бездержавності. Доба Першого національного відродження (XVI–XVII ст.). Козацька держава. Друге національне відродження (1917–1921 рр.). Третє національне відродження (1991).

Література [1; 5; 10; 17; 18; 22; 26; 28; 33; 35; 56; 61]

Змістовий модуль II. Етногенез українського народу

Тема 5. Традиційні заняття населення

Землеробство. Скотарство. Знряддя праці. Допоміжні заняття українців: мисливство, рибальство, бджільництво, гутництво, гончарство, бондарство, кушнірство, чинбарство, різьбярство, стельмахство, ткацтво, вишивка та гаптування.

Література [7; 14; 31; 45; 51]

Тема 6. Матеріальна культура українців

Особливості матеріальної культури. Типи поселення, народна архітектура, житло, господарські будівлі, громадські та виробничі споруди. Інтер'єр української хати, декоративно-художнє оздоблення.

Магічна символіка традиційного народного вбрання. Загальні відомості про одяг. Регіональні риси традиційного повсякденного і святкового вбрання українців XIX — початку XX ст. Відродження традиційного українського одягу в обрядах, ритуалах та художній

творчості українців. Семантика образів і знакова символіка в оздобленні національного одягу. Стрижка, зачіски, головні убори.

Національна кухня. Хліб, коровай, святкова ритуальна страва. Обрядові дійства та ритуальний супровід бгання короваю. Оздоблення короваю.

Література [2; 19; 29; 38; 44; 59; 60]

Тема 7. Громада і родина. Громадський і сімейний побут

Громадське самоврядування. Звичаєве право. Збереження традицій звичаєвого права. Громадські стосунки у невиробничій сфері. Морально-етичні стосунки в громаді. Шлюб і шлюбні звичаї. Історичні типи і форми української родини. Структура і функції сім'ї. Родинні обряди та звичаї.

Література [4; 8–11; 23; 25; 30; 32; 33; 38; 48; 52]

Тема 8. Етнографічні території

Історико-етнографічне районування. Критерії виокремлення етнографічних територій. Середня Наддніпрянщина, Поділля, Слобожанщина, Полісся, Буковина, Покуття, Південна Бессарабія, Таврія, Крим, Дони́на, Запорозжжя, Галичина, Прикарпаття, Карпати, Закарпаття, Сіверщина, Волинь, Південь. Етнографічні групи: бойки, лемки, гуцули, поліщуки, сіверяни, русини, литвини. Етапи розвитку політичних та адміністративних кордонів України.

Література [20; 39; 52; 60; 61; 70]

Змістовий модуль III. Історико-етнографічне районування

Тема 9. Українська декоративно-ужиткова творчість

Оздоблення кераміки. Писанкарство. Художній метал. Іграшки. Витинанки. Амулети-обереги. Художнє плетіння. Відродження сучасних видів промислів. Поліський серпанок. Килимарство Полтавщини і Придніпров'я. Текстиль Прикарпаття. Кераміка Поділля, Полтавщини і Прикарпаття. Деревообробка Карпатського регіону. Художня обробка металу і шкіри на Гуцульщині. Петриківський художній розпис. Виготовлення народних музичних інструментів.

Література [9; 40; 51; 56; 59; 60; 65; 66]

Тема 10. Національні групи і меншини

Національний склад населення України. Росіяни, євреї, білоруси, молдовани, болгары, поляки, угорці, румуни, греки, татари, вірмени, цигани, кримські татари, німці, азербайджанці, гагаузи, грузини, чуваші, узбеки, мордва, литовці, казахи, чехи, корейці, удмурти, словаки, башкири, латиші. Кількісний склад за останнім переписом населення України.

Література [9; 21; 27; 43; 55; 60]

Тема 11. Відродження традицій української духовності

Традиційні народні вірування та обряди. Язичництво. Культ природи. Культіві споруди. Запровадження християнства. Сучасне релігійно-церковне життя в Україні. Розмаїття конфесій. Відродження українських традицій, звичаїв, обрядів та ритуалів. Ідея звеличвання хліба. Родильна, весільна, поховальна обрядовість. Дозвілля українців. Народні гуляння. Календарна обрядовість.

Література [3; 4; 10; 17; 24; 27; 54; 49; 55; 98]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Місце етнографії в системі гуманітарних наук. Предмет і завдання науки.
2. Землеробство. Знаряддя праці. Народна агротехніка.
3. Шлюб і родина. Сімейні звичаї та обряди.

Варіант 2

1. Значення етнографії як науки.
2. Традиційна народна архітектура. Житло.
3. Громадський побут.

Варіант 3

1. Основні поняття української етнографії.
2. Сільська садиба.
3. Календарні і народні свята.

Варіант 4

1. Методика і методи етнографічних досліджен.
2. Народний одяг.
3. Вірування, міфологія, демонологія українців.

Варіант 5

1. Класифікація народів світу.
2. Скотарство і допоміжні заняття українського селянства.
3. Народні знання. Календар. Метрологія. Медицина.

Варіант 6

1. Світоглядні знання українців.
2. Традиційна народна їжа.
3. Звичаї і обряди українців.

Варіант 7

1. Історико-етнографічне районування України.
2. Архітектура громадських споруд.
3. Етнографічні групи.

Варіант 8

1. Етногенез українського народу.
2. Народний одяг.
3. Народні промисли і ремесла.

Варіант 9

1. Історія етнографічного дослідження України.
2. Господарсько-виробничі споруди, їх характеристика.
3. Види народних промислів.

Варіант 10

1. Український національний характер. Психологія. Свідомість. Ментальність.
2. Декоративно-ужиткова творчість українців.
3. Українське народне весілля.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Місце етнографії в системі гуманітарних наук.
2. Джерела етнографії.
3. Внесок провідних дослідників українського народу Ф. Вовка, В. Гнатюка, І. Франка, В. Шухевича.
4. Методика і методи етнографічних досліджень.
5. Основні поняття етнографії.

6. Етнолінгвістична класифікація народів світу.
7. Етноєвропейська сім'я етносів і мов.
8. Етногенез українського народу.
9. Українська душа (характер, психологія, свідомість, ментальність).
10. Традиційні заняття населення України.
11. Допоміжні заняття українців.
12. Народна їжа. Святкова і ритуальна їжа.
13. Щоденна їжа українського селянина.
14. Обрядовість страви.
15. Громада. Громадське самоврядування.
16. Випікання короваю. Культ хліба.
17. Релікти звичаєвого права у громадському побуті.
18. Громадські стосунки у виробничій сфері.
19. Позавиробнича сфера. Традиції взаємодопомоги.
20. Морально-етичні стосунки в громаді.
21. Шлюб і родина. Сімейна обрядовість.
22. Історичні типи і форми української родини.
23. Структура сім'ї.
24. Сімейні обряди та звичаї.
25. Свята і обряди українців.
26. Календарні свята літнього і осіннього циклів.
27. Календарні свята зимового і весняного циклів.
28. Народний і церковний календар.
29. Народні знання.
30. Українська міфологія.
31. Типи і форми поселень.
32. Планування та інтер'єр житла.
33. Господарські будівлі.
34. Громадський центр села, його забудова.
35. Виробничі споруди.
36. Народний одяг.
37. Народний устрій XIV–XVIII ст.
38. Регіональні риси українського народного убрання XIX — початку XX ст.
39. Етнічний склад населення України.
40. Етнографічні групи в Україні.
41. Історико-етнографічне районування України.
42. Українська народна декоративно-ужиткова творчість.

43. Народні промисли Карпатського регіону.
44. Види народних промислів.
45. Центри кераміки в Україні.
46. Вишивка та гаптування.
47. Центри сучасних художніх промислів в Україні.
48. Петриківський розпис.
49. Сорочинські ярмарки.
50. Етнографічні видання і наукові установи.
51. Етнічні землі та політичні кордони України.
52. Етнічна історія України.
53. Матеріальна культура українців.
54. Духовна культура українців.
55. Обрядові діїства весняного циклу.
56. Весільна обрядовість.
57. Сучасні етнічні процеси в Україні.
58. Традиційно-обрядова культура народів Європи.
59. Поселення слов'янських держав.
60. Типи поселень (розкидані, купчасті, кругові, вуличні, веретеновидні).
61. Класифікація жител за типами (однокамерні, зрубні, дво-трикамерне земляне, багатоканерне, дво-, триповерхове).
62. Толока — колективна взаємодопомога.
63. Міграційні процеси в Україні.
64. Кліматичні умови в Україні.
65. Історично-етнографічні землі.
66. Етнографічні групи та їх характеристика (гуцули, бойки, лемки, поліщуки, литвини тощо).
67. Перші державні утворення на теренах України.
68. Поділ української етнічної території Австрією і Росією наприкінці XVIII ст.
69. Територіальний поділ українських земель у 1917–1921 рр.
70. Державні кордони з Польщею за Брестським договором.
71. Поділ західноукраїнських земель у 20–30-х роках XX ст.
72. Депортація лемків у західні райони Польщі.
73. Крим у складі України. Населення Криму.
74. Україна після Другої світової війни.
75. Ранньофеодальний період державності у VI–VII ст.
76. Давньоруська етнічна спільнота східних слов'ян.
77. Поділ давньоруського етносу.

78. Давньоруська держава у період феодалної роздробленості. Ус-
трій. Побут. Культура.
79. Галицько-Волинська держава (XII–XIV ст.). Правові і культур-
ні традиції.
80. Литовсько-Руська держава (XIV–XVI ст.). Побут. Культура.
81. Україна в добу Першого національного відродження (1569 р.).
Освіта. Культура.
82. Козацька держава. Традиції. Звичаї. Ритуали.
83. Україна у добу Другого національного відродження (1917–
1921 рр.).
84. Україна у добу Третього національного відродження (1991 р.).
85. Україна на шляху розбудови нації. Національна ідея.
86. Відродження традицій, звичаїв та обрядів українського народу.
87. Національні меншини у складі України.
88. Дні культури і мистецтва національних меншин.
89. Розбудова нації, мови, освіти, науки.
90. Українська етнокультура у світовому просторі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Алексеев В. П.* Этногенез. — М., 1986.
2. *Арутюнов С. А.* Народы и культуры: развитие и взаимодей-
ствие. — М., 1989.
3. *Артюр Л. Ф.* Українська народна кулінарія: історико-етногра-
фічне дослідження. — К., 1977.
4. *Бажан О. Г., Данилюк Ю. З.* Випробування вірою. Бороть-
ба за реалізацію прав і свобод віруючих на Україні в др. пол.
1950-х — 1980-ті рр. — К., 2000.
5. *Бажанов Л. В.* Репресії проти етнічних поляків Поділля 30-х —
початку 50-х років ХХ ст. у сучасних наукових і краєзнавчих
дослідженнях. — Кам'янець-Подільський: КПУ, 2003. — Т. 11.
6. *Баран В. Д.* Давні слов'яни.
7. *Баран В. Д., Баран Я. В.* Походження українського народу. — К.,
2002.
8. *Бойко Ю.* Шлях нації. — Париж; Київ; Львів, 1992.
9. *Бонгард-Левин Г. М., Грабовський Э. А.* От Скифии до Индии. —
М., 1983
10. *Борисенко В. К.* Весільні обряди та звичаї на Україні. — К.,
1988.

11. *Братко-Кутинський*. Феномен України. — К.: Вечірній Київ, 1996.
12. *Бромлей Ю. В.* Очерки теории этноса. — М., 1983.
13. *Бромлей Ю. В.* Этнография. — М., 1982.
14. *Бромлей Ю. В.* Современные проблемы этнографии. — М., 1984.
15. *Бромлей Ю. В., Подольный Р. Г.* Создано человечеством. — М., 1984.
16. *Бромлей Ю. В.* Этнические процессы: теория, история, современность. — М., 1987.
17. *Булашов Г.* Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах і віруваннях. — К., 1992.
18. *Весільні пісні*: У 2 кн. — К., 1982.
19. *Винокур І. С.* Історія та культура Черняхівських племен Дністра Дністровського межиріччя II–IV ст. н. е. — К., 1972.
20. *Винокур І. С.* Черняхівська культура: витоки і доля. — Кам'янець-Подільський, 2000.
21. *Винокур І. С., Телєгін Д. Я.* Археологія України. — Т., 2004.
22. *Вовк Ф. К.* Студії з української етнографії та антропології. — К., 1995.
23. *Востоочнославянский этнографический сборник*. — М., 1956. — Т. 31.
24. *Воропай О.* Звичаї нашого народу: У 2 т. — К., 1991.
25. *Гаврилук Н.* Картографирование духовной культуры. — К., 1982.
26. *Гасюк О., Степан М.* Художнє вишивання: Альбом. — К., 1989.
27. *Голобуцький П.* Православ'я: хрещення Русі — правда і вигадки. — К., 1981.
28. *Горленко В., Бойко І., Куницький О.* Народна землеробська техніка українців. — К., 1971.
29. *Газін В. П., Котилів С. А.* Новітня історія країн Європи та Америки. — К., 2003.
30. *Грушевський М.* Ілюстрована історія України. — К., 1990.
31. *Гуменюк В.* Українські народні танці. — К., 1962.
32. *Гуменюк А. О.* Особливості демографічних процесів на Правобережній Україні у 60–70-х роках XIX ст. // Наук. праці Кам'янець-Подільського пед. ун-ту. — К. П., 1998.
33. *Гумилев Л.* Этногенез и биосфера Земли. — М., 1989.

34. *Гуржій О. І., Парахіна М. Б.* Етнологічні осередки України в 20-х — на початку 30-х років. XX ст. — К., 2004.
35. *Пустистий К.* До питання про утворення української нації. — К., 1967.
36. *Данилюк А.* Українська хата. — К., 1991.
37. *Дяченко В.* Антропологічний склад українського народу. — К., 1965.
38. *Забужко О.* Філософія української ідеї та європейський контекст. — К.: Основи, 1993.
39. *Залізняк Л.* Походження українського народу. — К., 1996.
40. *Залізняк Л.* Нариси стародавньої історії України. — К., 1991.
41. *Залізняк Д.* Від флавінів до української нації. — К., 1997.
42. *Заставний Ф. Д.* Українські етнічні землі. — Л., 1993.
43. *Захарчук-Чугай Р.* Українська народна вишивка. — К., 1988.
44. *Запорозьке* козацтво в українській історії, культурі та національній самосвідомості. — К., 1997.
45. *Ісавич Я. Д.* Братства та їх роль у розвитку української культури. — К., 1966.
46. *Канигін Ю.* Шлях аріїв. — К., 1997.
47. *Кожолянко Г. К.* Матеріальна культура населення Буковини. — К., 1988.
48. *Кононенко П. П.* Свою Україну любіть. — К., 1996.
49. *Кононенко П. П.* Українознавство — наука любові, етики, життєтворчості. — Л., 2006.
50. *Ковалевський О. В.* Українські традиції. — 2003.
51. *Культурне* відродження в Україні. — К., 1998.
52. *Кравчук М.* Українські січові стрільці. — Івано-Франківськ, 1990.
53. *Крип'якевич І.* Галицько-Волинське князівство. — К., 1984.
54. *Климиник С.* Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. — Торонто, 1955–1965.
55. *Климишин І.* Календар и хронология. — М., 1985.
56. *Ковальчук О.* Українське народознавство. — К., 1992.
57. *Космічна Т.* Сільське житло Поділля. — К., 1980.
58. *Кравець О.* Сімейний побут і звичаї українського народу: історико-географічний нарис. — К., 1966.
59. *Круть Ю.* Хліборобська обрядова поезія слов'ян. — К., 1973.
60. *Кувеньова Л.* Громадський побут українського селянства. — К., 1966.

61. *Культура і побут населення України*: Навч. посіб. — К., 1991.
62. *Лозко Г. С.* Українське народознавство. — К., 1995.
63. *Лозко Г. С.* Етнологія України. — К., 2004.
64. *Лурье С. В.* Историческая этнология. — М., 2004.
65. *Макарчук С., Турій С.* Український етнос й історичний розвиток. — Л., 1990.
66. *Лук'яненко Л.* Національна ідея і національна воля. — К., 2003.
67. *Максимович М.* Дни и месяцы украинского селянина. — К., 1877.
68. *Маланюк Є.* Нариси з історії нашої культури. — К., 1992.
69. *Маркевич Н.* Обычаи, поверья, кухня и напитки малороссиян. — К., 1991.
70. *Мартинович М.* Україна: дорога через пустелю. — Х.: СП "Фомо", 1993.
71. *Матейко К.* Український народний одяг. — К., 1977.
72. *Моця О., Ричка В.* Київська Русь від язичництва до християнства. — К., 1996.
73. *Надольська В. В.* Загальна етнологія: понятійно-термінологічний апарат. — Луцьк, 1999.
74. *Народні художні промисли.* — К., 1986.
75. *Наулко В.* Етнічний склад населення Української РСР. — К., 1965.
76. *Нечуй-Левицький І.* Світогляд українського народу. — К., 1992.
77. *Нельга О. В.* Теорія етносу. — К., 1992.
78. *Ніколаєва М.* Історія українського костюма. — К., 1996.
79. *Огієнко О.* Українська культура. — К., 1992.
80. *Обушний М. І.* Етнос і нація: проблеми ідентичності. — К., 1998.
81. *Плачинда С.* Словник давньослов'янської міфології. — К., 1993.
82. *Пономарьов А.* Українська етнографія: Курс лекцій. — К., 1994.
83. *Пономарьов А.* Развитие семьи и брачно-семейных отношений на Украине. — К., 1989.
84. *Пономарьов А.* Етнічність та етнічна історія України. — К., 1996.
85. *Приходнюк О. М.* Слов'яни на Поділлі. — К., 1975.
86. *Радевич-Винницький Я.* Україна: від мови до нації. — Дрогобич, 1977.
87. *Рибаків Б.* Язичество Древней Руси. — М., 1988.
88. *Романцев В. О.* Український етнос: на одвічних землях та за її межами. — К., 1998.

89. *Садовин А. П.* Етнологія. — М., 2004.
90. *Самойлович В.* Народное архитектурное творчество. — К., 1989.
91. *Силенко Л.* Мага Віра. — Нью-Йорк; Торонто; Київ, 1997.
92. *Скурацівський В.* Берегія. — К., 1987.
93. *Сніжко В.* Нариси з психоетичної екології України. — К., 2001.
94. *Соколовська К. М.* Практикум з українознавства. — К., 2006
95. *Сумцов Н.* Писанки. — Харьков, 1992.
96. *Тиводар М.* Етнологія: Навч. посіб. — Ужгород, 1998.
97. *Хоптяр Ю. А.* Етнологія: Навч. посіб. — Кам'янець-Подільський, 2005.
98. *Чижевський Д.* Головні риси українського світогляду в українській культурі. — Подєбради, 1940.
99. *Чубинський П.* Ангели на сходах неба: народні повір'я, забобони. — К., 1992; *Штепа П.* Московство. — Дрогобич, 2000.
100. *Шилов Ю. О.* Праісторія Русі-України. — К., Хмельницький, 1998.
101. *Шилов Ю. О.* Чого ми варті. — К., 2006.
102. *Шухевич В.* Гуцульщина // Матеріали до укр.-рус. етнології. — Л., 1902.

Додаткова

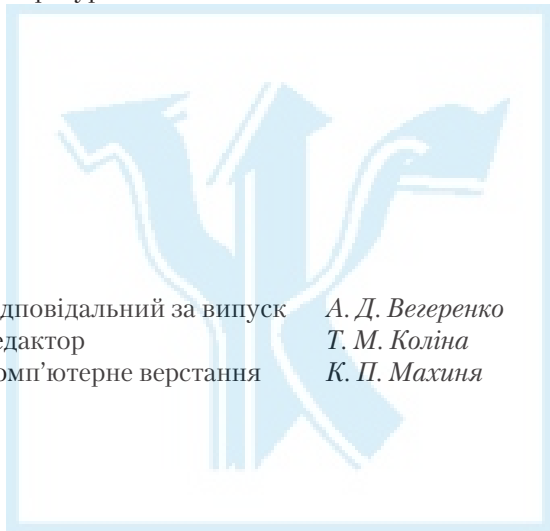
103. *Сегеда С.* Антропологічний склад українського народу. — К., 2001.
104. *Українська еміграція: від минувшини до сьогодення / За ред. Б. Плановика.* — Т., 1999.
105. *Гоцалюк А. А.* Регіональна специфіка різдвяно-новорічних свят Гуцульщини // Зб. наук. праць “Українознавство”. — К., 2007.
106. *Гоцалюк А. А.* Специфіка духовної культури Гуцульщини в українській історіографії // Зб. наук. праць “Українознавство”. — 2007.
107. *Петрів Р. В.* Генезис капіталізму у містах Східної Галичини наприкінці XVIII — першій половині XIX ст. (1772–1850). — Івано-Франківськ, 1993.
108. *Петрів Р. М.* Проблеми українсько-польських відносин у Східній Галичині (XIX — поч. XX ст.). — Коломия, 1996.
109. *Петрів Р. В.* Австрійські і Австро-Угорські і Галицькі конституції (кінець XVII–XIX ст.). — Івано-Франківськ, 2005.
110. *Реєнт О. П., Лисенко О. П.* Українська національна ідея і християнство. — К., 1995.

111. *Соколовська К. М.* Українці на теренах Польщі. / Персонал. — 2007. — № 8.
112. *Соколовська К. М.* Етногенез українців у контексті виховання нової генерації військовиків // Персонал. — 2007. — № 10.
113. *Українці* в світі. — Мельбурн, 1997.
114. *Українці*: історико-етнографічна монографія: У 2 кн. — К., 1999.
115. *Толочко П. П.* Від Русі до України. — К., 1997.
116. *Шилов Ю. О.* Українська національна ідея. — К., 2007.
117. *Щокін Г.* З вірою у перемогу українства. — К., 2006.
118. *Щербакіський В.* Українське мистецтво. — К., 1995.
119. *Юрій М. Т.* Етногенез та менталітет українського народу. — К., 1997.
120. *Яворницький Д.* Історія Запорозьких козаків: У 3 т. — К., 1990.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Українська етнографія”	4
Зміст дисципліни “Українська етнографія”	5
Теми контрольних робіт.....	8
Питання для самоконтролю	9
Список літератури.....	12

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп'ютерне верстання *К. П. Махія*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3680

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП